

Arbetslivssamverkan är god

Underbetyget på Juridiska fakulteten är missvisande enligt praktiker

Praktik är inte det bästa sättet för samverkan med arbetslivet. Långt mer betydelsefullt är ett aktivt engagemang inom ramen för utbildningen. Det menar André Andersson, partner på Mannheimer Swartling och arbetslivsrepresentant i Juridiska fakultetens utbildningsutskott.

– Svenskt Näringslivs högskoleranking mäter fel saker, säger André Andersson.

För fjärde året i rad har Svenskt näringsliv gjort en ranking utifrån hur väl olika högskoleutbildningar samverkar med arbetslivet. Av de juridiska utbildningar som deltog i undersökningen fick Göteborgs universitet högsta betyg i samverkan medan Stockholm kom näst sist strax före Umeå. Undersökningen anger sex olika kriterier av samverkan: praktik, fadderföretag, projektarbeten, ex-jobb, övrig samverkan och internationellt utbyte. Enligt resultatet uppfyller Göteborgs universitet samtliga kriterier medan Stockholms universitet endast lever upp till de tre sistnämnda.

Till nättidningen Dagens Juridik säger Kristina Scharp, ansvarig för utbildningsfrågor vid Svenskt Näringsliv, att Stockholms universitet i princip inte har någon samverkan alls med arbetslivet.

– Det är bara löjligt att påstå något sådant om juristutbildningen, säger André Andersson.

Han själv är ett levande exempel på motsatsen. Bland annat har han undervisat i specialkurserna juridisk metodlära, bankrätt, och kommersiell avtalsrätt.

– Cirka 40 procent av lärarna på specialkurserna är praktiserande jurister.

André Andersson menar att undersökningen delvis ställer fel frågor. Vad som är intressant är hur kopplingen till arbetslivet sker inom ramen för utbildningen. Det är viktigare att utbildningen är inriktad på relevanta frågor än att studenterna skickas ut några veckor på en advokatbyrå eller någon annan juridisk arbetsplats, enligt André Andersson. Yrkesverksamma jurister kan bidra med att ge studenterna en inblick i vad som är på gång inom deras rättsområde.

– Exempelvis var det grupparbeten på bankrättskursen där varje grupp jobbade tillsammans med en fadder som arbetar med finansjuridik på en advokatbyrå.

Som arbetslivsrepresentant i fakultetens utbildningsutskott är André Andersson med och påverkar hur utbildningen utformas. För närvarande bedriver utskottet omfattande djupintervjuer med yrkesverksamma jurister. Dessa ska ligga till grund för den revision av utbildningen som sätts till höstterminen 2010.

– Jag tror knappast att någon annan juristutbildning har gjort ett så grundligt arbete tidigare, säger André Andersson.

Han påpekar vidare att kontakterna mellan praktikerna och de forskare som undervisar studenterna är täta vid Stockholms universitet, bland annat genom de seminarier som anordnas av Stockholm Centre for Commercial Law.

Visserligen kombinerar en av tre juriststudenter vid Stockholms universitet sitt examensarbete med praktik där praktiken står för hälften

André Andersson framhåller gärna arbetslivssamverkan inom ramen för utbildningen så att den får ett relevant innehåll.

av examensarbetets högskolepoäng. Men André Andersson tycker inte att praktik är den viktigaste samverkansformen mellan utbildningen och arbetslivet. Hellre då en 20-poängsuppsats i samråd med praktiker som kan tipsa om aktuella problem i rättslivet och lotsa studenten genom uppsatsarbetet. Den här samverkansformen syns inte i statistiken men är enligt André minst lika bra som examensarbete med praktik.

– Utan att formellt sett vara examensarbete med praktik är många examensarbeten ändå gjorda i kontakt med arbetslivet.

Tidigare var André Andersson ansvarig för rekryteringsfrågor på Mannheimer Swartling. Han berättar att byrån får in omkring 400 ansökningar per år. De sökande bör normalt ha AB på två tredjedelar av alla kurser för att komma vidare till intervju. Om ansökan i övrigt är intressant kan man dock komma till intervju också med lägre betyg. Specialkurser ska man läsa för att man är intresserad av ämnet, inte i tron att det ger en jobb, menar André Andersson.

– Intervjun är det viktigaste. Vi vill känna att det är rätt person för jobbet. Andra erfarenheter än de juridiska är ett plus oavsett om man har jobbat som hjälparbetare i Indien eller på det lokala dagiset, särskilt om man kan motivera varför man gjorde det och hur det har utvecklat en som människa.

Mycket har hänt sedan André Andersson själv tog sin jur kand i Lund 1986. Arbetsmarknaden var god. Utbildningen präglades fortfa-

rande av domarperspektivet snarare än partsperspektivet som kräver att juristen har förmågan att argumentera för olika ståndpunkter. Det var i början av avregleringsvägen som skulle medföra att näringslivet numer svarar för en allt större del av arbetsmarknaden för jurister.

– Juridiken har blivit mer transaktionsdriven. Händer inget i affärsvärlden så sker det inte heller så många nyrekryteringar. Men jämfört med ekonomer och ingenjörer är juristernas arbetsmarknad inte särskilt konjunkturkänslig, säger André Andersson.

Sammanfattningsvis är han nöjd med den samverkan som sker mellan arbetslivet och juristutbildningen vid Stockholms universitet, även sett i ljuset av de kontakter han har haft med de andra lärosätena. Men visst kan saker bli bättre.

– I viss mån kanske samarbetet kan formaliseras i form av samarbetsavtal och mentorskap. Stockholm gör i mångt och mycket samma saker som Göteborg, men i Göteborg har man varit betydligt bättre på att synliggöra verksamheten för studenter och allmänhet. I det avseendet bör Stockholm jobba hårdare för att få en mer rättvis bedömning av vad man faktiskt gör.

Se även Marie Sandströms debattinlägg "Förtydligande av Juridiska fakultetens syn på samverkan inom jurisprogrammet" i fakultetens nyhetsarkiv på www.juridicum.su.se.

På www.juridicum.su.se

- Prisbelönta studenter i allmän rättslära
- Professorer varnar för korruptionsrisk
- Harvardprofessor utvärderar Finansinspektionen
- Fredric Korling på webb-TV
- Frivillig rättelse möjlig i skatteparadis
- Nya riktlinjer för Stiftelsen Juridisk Fakultetslitteratur
- Internationell rättegångstävling på Juridicum
- En Hans Werthén-stipendiat från Juridicum

Artiklarna finns i nyhetsarkivet

Nydisputerade

Den 12 mars 2010 disputerade Fredric Korling på avhandlingen Rådgivningsansvar – särskilt avseende finansiell rådgivning och investeringsrådgivning.

Den 9 april disputerade Anna Kaldal på avhandlingen Parallella processer – En rättsvetenskaplig studie av riskbedömningar i vårdnads- och LVU-mål.

Pressmeddelanden på avhandlingarna finns i nyhetsarkivet på www.juridicum.su.se.

Examensansökan

Examensansökan skall lämnas in till studentexpeditionen senast 7/6 2010 om examensbeviset skall kunna utfärdas innan sommaruppehållet. Senare inkomna ansökningar behandlas i mån av tid men kan ev. dröja till efter terminstarten HT10. Observera att alla resultat (inkl. examensarbetet och ev. tillgodoräknade kurser) måste vara inrapporterade i LADOK och att ansökan måste vara komplett (med kopia på eventuellt tillgodoräknandebeslut).

Fler söker utlandsstudier

Antalet sökande till studier i utlandet har ökat markant sedan förra året. 2009 hade Juridiska institutionen 83 sökande. I år sökte 142 studenter studieplatser utomlands. Av dem fick ett 90-tal en placering. Hälften av alla ansökningar var till Storbritannien. Näst populärast var Frankrike (14 ansökningar), tätt följt av Singapore (13 ansökningar). Fördelningen på kvinnor och män är mycket skev, 103 kvinnor och 39 män sökte.

Att betydligt fler juriststudenter söker sig utomlands kan delvis bero på att institutionen har antagit fler studenter till grundutbildningen de senaste åren. Läget på arbetsmarknaden medför också att studenterna inte har lika bråttom att avsluta sina studier.

– Men den viktigaste orsaken tror jag är att vi har en ny studentgeneration som är mer inriktad på internationella studier, säger Åsa Wennberg, internationell koordinator på utbildningskansliet.

Fyra utbildningsplatser är nya för i år: Florens, Paris, Zagreb och Bratislava.

Lärarstudenter lär sig vardagsjuridik

Studenter i samarbete med Finansinspektionen satsar på privatekonomi för skolorna

I 2011 års skolplan kommer större vikt att läggas vid undervisning i privatekonomi i grundskolan och på gymnasiet. Mot bakgrund av detta gavs lärarstudenter vid Stockholms universitet en tvådagarskurs i privatekonomi i slutet av mars. Kursen ingår i ett samarbetsprojekt mellan Finansinspektionen och studenterna Ahmed al-Rahma och Magnus Engervall.

När Ahmed al-Rahma och Magnus Engervall gick på gymnasiet tillsammans tyckte de att det saknades en ordentlig utbildning i privatekonomi. Vuxenvärlden lurade runt hörnet och med den ansvaret för den egna ekonomin. De startade därför företaget AlEng som erbjuder föreläsningar i privatekonomi för gymnasieelever. Ahmed al-Rahma är juridikstudent vid Stockholms universitet och Magnus Engervall studerar vid Handelshögskolan i Stockholm. På så vis kompletterar de varandra väl tycker de.

Tillsammans med Finansinspektionen driver de projektet Ung i vardagen. Under våren 2009 besökte de eleverna på ett 20-tal gymnasieskolor i Stockholmsområdet med sina föreläsningar. Nu har det blivit lärarstudenternas tur. I slutet av mars i år hölls en tvådagarskurs för lärarstudenter vid Stockholms universitet i Finansinspektionens lokaler på Östermalm.

Det var Ahmed al-Rahma och Magnus Engervall som satte ihop programmet. Bland föreläsarna fanns representanter från Kronofogdemyndigheten, Avanza, AMF och Konsumenternas försäkringsbyrå.

– Vi valde utifrån de områden som känns mest aktuella. Det är jätteroligt att vi har hittat några av de duktigaste inom respektive område, säger Magnus Engervall.

Ahmed al-Rahma och Magnus Engervall medverkade också genom att hålla två av de föreläsningar de brukar ge till gymnasieeleverna. I den ena föreläsningen målade de två upp ett

Magnus Engervall och Ahmed al-Rahma har turnerat runt på gymnasieskolorna med tre olika föreläsningar: Att undvika skuldfällan, Min första lägenhet och Mina rättigheter som konsument

scenario där en kille ska flytta från sin hyreslägenhet och bjuder in kompisar till en flyttfest. En av de inbjudna råkar sparka in en fotboll i ett fönster i ett gemensamhetsutrymme. Hyresvärden kräver killen på ersättning trots att han inte har orsakat skadan. Dessutom hävdar hyresvärden att uppsägningstiden är nio månader enligt hyresavtalet.

Vad säger egentligen lagen i dessa fall? Ja, det visade sig att även vuxna lärarstudenter kan ha nytta av grundläggande vardagsjuridik. För de blev svaret skyldiga. Svaret är att hyresgästen faktiskt är ersättningskyldig. Men han kan i sin tur kräva ersättning av den som sparkade bollen i en separat uppgörelse. Hyreslagen är tvingande till hyresgästens fördel och en hyresgäst får

alltid säga upp ett hyresavtal med tre månaders uppsägningstid. En uppsägningstid på nio månader är enligt scenariot till hyresgästens nackdel varför den blir utan verkan mot hyresgästen. En av studenterna är Maria Chrisovergi som ska bli lärare i matte, svenska och estetiska ämnen. Hon tycker att vardagsjuridiken kan integreras i alla skolämnen.

– I svenska skulle man till exempel kunna läsa en text som handlar om försäkringar för att förstå hur de fungerar.

Maria Chrisovergi anser att vardagsjuridiken kan introduceras betydligt tidigare än på gymnasiet. Hon exemplifierar med sin nioårige son som laddar ner en massa spel på mobilen utan

att förstå konsekvenserna av det.

– Det är alldeles för många ungdomar som kommer ut i livet med en massa betalningsanmärkningar och upptäcker att de inte kan fixa eget boende, säger hon.

Ahmed al-Rahma och Magnus Engervall söker för närvarande sådana engagerade lärarstudenter som Maria Chrisovergi till sitt företag.

– Vår plan är att knyta till oss lärarstudenter som vi kan lära upp och som i sin tur kan förmedla våra kunskaper till eleverna. Vi kan juridiken och ekonomin. De kan pedagogiken, säger Ahmed al-Rahma.

Jurister sätts under språkvetenskaplig lupp

Vilka verktyg använder jurister då de tänker skriva och pratar om juridik? Detta försöker Mona Blåsjö, doktor vid institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet, att belysa i ett pågående forskningsprojekt.

Inom juridiken sker en ständig dialog mellan forskning och praktik i större utsträckning än inom de flesta andra professioner, säger hon.

Varje yrkesgrupp har sitt sätt att kommunicera kring och organisera sin verksamhet. Kommunikationen kan ske i många olika former och den fyller olika syften. Den ämnesspecifika begreppsapparaten och språkbehandlingen handlar dels om att utveckla gemensamma normer kring vad som är kunskap inom ett område och hur den ska presenteras, men också om att skapa en grupptillhörighet i vilken nytillkomna medlemmar socialiseras in.

Mona Blåsjö har tittat på hur jurister använder sig av rättskällorna, olika it-verktyg och mötesformer för att kommunicera med varandra och andra yrkesgrupper de kommer i kontakt med i sitt arbete.

– Min avhandling handlade om nationalekonomers språk. Liksom nationalekonomer är jurister en grupp som har stort inflytande i samhäl-

let vilket gör det extra intressant att studera den gruppen, säger Mona Blåsjö.

Mona Blåsjö menar att, visserligen har alla discipliner sina metoder, men de är sällan så uttalade som inom juridiken. Kännetecknande för juridiken är också att metoden inte skiljer sig så mycket åt mellan forskare och praktiker, enligt Mona Blåsjö. Ändå har det visat sig i hennes intervjuer att de flesta jurister har svårt att verbalisera vad som egentligen menas med juridisk metod. Föga förvånande var det lättare för rättsvetarna att ringa in begreppet.

Eftersom den juridiska metoden är starkt förknippad med rättskällorna, börjar jurister ofta sina texter med att redovisa källorna, innan man levererar lösningen på det juridiska problemet. De som inte är invigda i den juridiska metoden kan tycka att tillvägagångssättet är frustrerande enligt Mona Blåsjö.

Fokus i studien ligger på bolagsjurister. Många av dem upplever att de kommer för sent in i avtalsprocessen. Mona Blåsjö tror att det kan finnas flera skäl till detta. Juristens roll är ju ofta att peka på de legala riskerna med ett avtal. Han eller hon kan därför uppfattas som en bromskloss av de andra på företaget. Vidare tycks det, enligt Mona Blåsjö, vara så att många på före-

taget har en oklar bild av juristens roll, en del verkar rent av vara lite rädda för bolagsjurister, som ofta sitter i eller nära företagsledningen.

– Som lösning på problemet har en del bolagsjurister pekat på att de bör bli mer synliga på sitt företag, till exempel genom oftare att delta i fikapauserna med de andra, säger Mona Blåsjö.

Flera av praktikerna som Mona Blåsjö intervjuade tycker att utbildningen är inte var så väl anpassad till arbetslivet. Hon fick höra sånt som att ”man aldrig fick läsa ett avtal under utbildningen.”

– Men då ska man ha i åtanke att de praktiker jag har intervjuat blev klara för kanske 10-15 år sedan. Min bild av utbildningen idag är att den är bättre anpassad till utvecklingen i verkligheten. Dessutom är kontakten mellan utbildning och arbetsliv betydligt tätare än inom många andra discipliner eftersom många har en fot i båda världar.

Mona Blåsjö konstaterar att juridisk vetenskap och praktik överlappar varandra. Den praktiserande juristen använder doktrinen som rättskälla och doktrinen är en kommentar till den praktiska juridiken.

Juristen har en lång och formaliserad väg att

gå fram till examen och sedan vidare till advokattitel och högre tjänster i branschen. Men det behövs, tycker Mona Blåsjö.

– Jämför man med läkare som också har en lång utbildning är läkaryrket mer handfast. Det går att ofta finna svaret på ett medicinskt problem genom att titta i rätt bok. Juridiken är oerhört komplex. Juristen måste förhålla sig till en stor textmassa som ständigt förändras. Då krävs en finslipad bedömningsförmåga som tar tid att utveckla, säger hon.

Studien ingår i ett större projekt där även utbildningarna, teknik, nordiska språk och kommunikationsvetenskap studeras av kollegor till Mona Blåsjö. En forskare i Göteborg undersöker juristutbildningen där. I höst ska resultaten presenteras.

– Förhoppningsvis kan vi förtydliga kopplingen mellan utbildning och yrkesliv för juristerna. Kanske kan vi peka på sådant som släpar efter i utbildningen. Sedan kan det säkert vara nyttigt för alla att få ett metaperspektiv på vad de sysslar med.